

Turizm logistikası: nəqliyyat, təchizat və insan axınının integrasiyalı idarəetməsi**İsayeva Günel Şirin qızı** 0009-0003-5640-6106*Naxçıvan Dövlət Universiteti, Naxçıvan, Azərbaycan, baş müəllim*
gunelisayeva@ndu.edu.az

MƏQALƏ HAQQINDA MƏLUMAT	XÜLASƏ
Məqalənin tarixçəsi Daxilolma tarixi: 15.07.2025 Düzəliş tarixi: 22.09.2025 Qəbul olunma tarixi: 19.12.2025	<i>Bu məqalədə turizm və logistika sahələri arasındakı qarşılıqlı əlaqə, bu əlaqənin iqtisadi əhəmiyyəti və praktik tətbiq sahələri araşdırılır. Son illərdə həm logistika, həm də turizm sənayesi dinamik inkişaf mərhələsinə qədəm qoymuş, bir-birinə integrasiya olunmuş fəaliyyət sahələrinə çevrilmişdir. Xüsusilə turist sayının artması və beynəlxalq rəqabətin güclənməsi ölkələri və müəssisələri xərcləri azaltmaq və müştəri məmnuniyyətini artırmaq üçün daha effektiv logistika modelləri tətbiq etməyə məcbur etmişdir.</i> <i>Məqalədə logistikanın tərfi, tarixi inkişaf mərhələləri, funksiyaları və əsas fəaliyyət sahələri, həmçinin təchizat zənciri anlayışı elmi şəkildə izah olunur. Eyni zamanda turizm sənayesində logistika fəaliyyətlərinin, xüsusilə nəqliyyat vasitələrinin (quru, dəmir yolu, hava və dəniz nəqliyyatı) istifadəsinin əhəmiyyəti vurğulanır. Logistika yalnız məhsulların deyil, həm də insanların effektiv və planlı daşınmasını təmin etməklə turizmin fasiləsiz və dayanıqlı şəkildə inkişafına xidmət edir. Səyahət agentlikləri, tur-operatorlar, iaşə və qonaqpərvərlik müəssisələri kimi turizm iştirakçıları logistika sektoru ilə sıx əməkdaşlıq edir. Məqalənin nəticələrində qeyd olunur ki, düzgün seçilmiş logistika vasitələri və sistemli idarəetmə metodları turist məmnuniyyətini və gəlirliliyi artırmaqla yanaşı, ölkələrin beynəlxalq turizm bazarındakı mövqeyini də gücləndirir.</i>
Açar sözlər <i>turizm logistikası; təchizat zənciri; müştəri məmnuniyyəti; iqtisadi əhəmiyyət</i>	

Giriş

Son illərdə logistika sənayesi, zaman və xərclərin səmərəli idarə olunması baxımından əhəmiyyətini artıran sahələrdən birinə çevrilmişdir. Logistika fəaliyyətlərinin demək olar ki, bütün sahələrdə tətbiq olunması bu sahənin elementlərinin təhlilini və dərinlən öyrənilməsinə zəruri edir. Bu vəziyyət müəssisələr üçün xərcləri azaltmaq və vaxta qənaət etmək baxımından logistika konsepsiyasının əhəmiyyətini artırır. Digər tərəfdən, nəqliyyat və kommunikasiya imkanlarının genişlənməsi turizm sənayesinin inkişafına nəzərəcarpacaq dərəcədə təsir edir.

Hər il turizm gəlirlərinin və turistlərin sayının artması bu sahənin milli iqtisadiyyat üçün əhəmiyyətini bir daha göstərir.

İlk baxışda turizm və logistika sahələri bir-birinə çox da yaxın sahələr kimi görünməsə də, turizm sektoru logistik nəqliyyat vasitələrindən fasiləsiz istifadə edən sahələrdən biridir. Turizm həm insan, həm də məhsul daşımalarını hava, dəmir yolu, dəniz və quru yolları vasitəsilə həyata keçirir. Bu iki sahə arasındakı əlaqə adətən təchizat zənciri anlayışı ilə izah olunur. Bu anlayış əsasən məhsulların turistlərə çatdırılması ilə əlaqələndirilir. Lakin turizmin yalnız məhsul ötürülməsi ilə logistikaya bağlanması qeyri-kafi yanaşmadır. Turizm sektoru insanların bir məkandan başqa bir məkana hərəkətini təmin edən bir sahədir. Buna görə də, turizmin logistika idarəçiliyində insan daşımalarının da nəzərə alınması vacibdir.

Turizmdə logistika konsepsiyası, təchizat zənciri idarəçiliyindən əlavə olaraq, insanların səyahətlərini istiqamətləndirən mühüm və effektiv bir fəaliyyət sahəsidir. Logistika sənayesi turizmlə birbaşa əlaqəli olmaqla, yalnız məhsul deyil, həm də insan daşımalarının təşkilində mühüm rol oynayır. Bu bölmədə logistika anlayışı və funksiyaları, daha sonra isə turizm sənayesində logistikanın yeri və turizm logistikasını yönləndirən təşkilatlar haqqında məlumat verilmişdir. Məqsəd, turizm və logistika sənayesi arasındakı əlaqəni və turizmdə logistika idarəçiliyinin əhəmiyyətini izah etməkdir.

Logistika anlayışı və onun əhəmiyyəti

Logistika anlayışı ilk olaraq 1900-cü illərin əvvəllərində daha çox hərbi məqsədlərlə istifadə olunmağa başlanmışdır. Bu anlayış müharibələr zamanı əsgər və material daşımalarını əhatə etmişdir. Ancaq biznes həyatında bu anlayış xüsusilə 1970-ci illərdən sonra geniş tətbiq olunmağa başlamışdır. Buna görə də logistika termini izah olunarkən, hərbi daşımalar və silah sursatların daşınması da nəzərdə tutulur. Lakin kommersiya məqsədli istifadənin genişlənməsi ilə logistika “müşəri tələbatını qarşılamaq məqsədilə istənilən məhsul, xidmət və ya məlumatın istehsal mənbəyindən son istehlakçıya qədər daşınması və uyğun saxlama şəraitinin planlaşdırılıb idarə olunması prosesi” kimi ifadə olunur [1, s. 13].

Tarixi proseslərdə insanların məhsulları bir yerdən digər yerə daşdığı müşahidə olunur və bu xidmətlər tarix boyunca mövcud olmuşdur. Cəmiyyətlər ölkələrində mövcud olmayan məhsulları müxtəlif nəqliyyat vasitələri ilə əldə edərək istifadəyə yönəlmişdir. Müşəri tələblərinin strukturuna görə istənilən məhsul və ya xidmətin istənilən hissəyə yol, hava, dəniz və dəmir yolu nəqliyyatı ilə çatdırılması logistikanın əsas funksiyalarını təşkil edir [2, s. 19].

Logistikanın əsas elementi nəqliyyat əməliyyatlarıdır. Logistika, “müşərilərlə bağlanmış müqavilələrdə göstərilən funksiyaların müəyyən vaxtda, lazımi məkanda, gecikmədən, tam və zərərsiz şəkildə həyata keçirilməsi və çatdırılma funksiyalarının icrası” kimi tərif olunur [3, s. 10].

Hər bir ölkə valyuta gəlirləri əldə etmək üçün məhsullarını ixrac etməli və digər məhsulları idxal etməlidir. Bu mərhələdə logistika sənayesi işə daxil olur. Malların və ya xidmətlərin ölkələrarası daşınması, saxlanması və gömrük rəsmiləşdirilməsi logistikanın əsas fəaliyyət sahələrindəndir. Logistika sektoru ölkələrin ixrac və idxal proseslərində ayrılmaz bir hissədir. Bu səbəbdən logistika fəaliyyətləri xərcləri azaltmaq və keyfiyyətli xidmət təqdim etmək məqsədi daşıyır [4, s. 8].

Logistikanın ümumi məqsədlərini aşağıdakı kimi ümumiləşdirmək olar [5]:

- Doğru məhsulu, doğru zamanda, doğru müəssisəyə çatdıraraq daşınma xərclərini azaltmaq,
- Stoklama xərclərini azaltmaq və məhsulu ehtiyac olduğu vaxtda əldə etmək,
- Müşəriyə minimal xərclərlə dəqiq və yüksək keyfiyyətli xidmət göstərmək,
- Əməliyyat səmərəliliyini artırmaq,
- Müşəri məhsullarının və xidmətlərinin izlənməsini təmin etmək,
- Məhsul və ya xidmətin davamlı bir sistemlə əldə olunmasına nail olmaq.

Logistikanın əsas məqsədlərindən biri də müşəri gözləntilərini qarşılamaqdır. Məhsul və ya xidmətin müşəri ilə bağlanmış müqaviləyə uyğun şəkildə və vaxtında çatdırılması vacibdir. Beləliklə, müəssisələr müşəri itkisinə məruz qalmayacaq və dayanıqlı bir struktura sahib olacaqlar. Bu baxımdan, logistika sənayesi müəssisələr ilə müşərilər arasında münasibətlərin nizamlı və sistemli şəkildə qurulmasında mühüm rol oynayır.

Logistika fəaliyyəti yalnız kommersiya və ya hərbi məqsədlərlə məhdudlaşmır. İnsanların və ümumiyyətlə canlıların həyatı ilə bağlı mövzularda da logistik fəaliyyətlər aktiv rol oynayır. Qlobal fəlakətlər zamanı və humanitar yardım məqsədi ilə də logistik xidmətlər əhəmiyyətli yer tutur.

Logistika Fəaliyyətləri və Xüsusiyyətləri

Logistikanı yalnız daşınma funksiyası ilə məhdudlaşdırmaq qeyri-dəqiq yanaşma olardı. Logistika sahəsi çoxsaylı fəaliyyətləri özündə cəmləşdirən geniş bir sistemdir. Satınalma,

anbarlama, gömrük, sığorta, qablaşdırma, geri qaytarma və digər müxtəlif funksiyalar logistika daxilində qiymətləndirilir.

Logistika xidmətləri həm milli, həm də beynəlxalq miqyasda fasiləsiz şəkildə həyata keçirilir. Müəssisələr bu xidmətlərdən yerli və xarici bazarlarda logistika şirkətləri vasitəsilə istifadə edirlər. Daşınma və saxlama funksiyaları əsas təşkil etsə də, beynəlxalq fəaliyyətlərə görə gömrük rəsmiləşdirilməsi də logistika fəaliyyətlərinə daxil olur. Ən çox xərcli hissə daşınmadır, lakin saxlama və gömrük prosedurları da mühüm əhəmiyyət kəsb edir [6, s. 34].

Logistikanın əsas fəaliyyətləri aşağıdakı cədvəldə ümumiləşdirilmişdir:

Cədvəl.

Logistikanın əsas fəaliyyətləri [6, s. 16]

Nəqliyyat	Qablaşdırma
Beynəlxalq logistika	Obyektin yerləşməsi
Tələb proqnozlaşdırılması	Anbar idarəçiliyi
Sifarişlərin idarə olunması	Müştəri xidmətləri
Ehtiyatların idarə olunması	Satınalma
Material idarəçiliyi	Tərs logistika

Logistika sahəsində ən mühüm və xərcli xidmət olan “nəqliyyat” müxtəlif üsullarla həyata keçirilir:

- Hava nəqliyyatı
- Quru nəqliyyatı
- Dəniz nəqliyyatı
- Dəmir yolu nəqliyyatı
- Boru kəməri nəqliyyatı

Daşıma növünə qərar verilmədən məhsulun xüsusiyyətləri, məsafə, təslim vaxtı, coğrafi vəziyyət və xərclər kimi meyarlar nəzərə alınır. Əsas nəqliyyat meyarları isə aşağıdakılardır:

- Nəqliyyat xərcləri
- Nəqliyyat sürəti
- Etibarlılıq
- Elastiklik
- Tutuma uyğunluq
- Daşınma üsullarının müxtəlifliyi

Məhsulun və ya xidmətin fiziki və kimyəvi xüsusiyyətləri gömrük prosedurlarını və saxlama ehtiyacını da müəyyənləşdirə bilər. Müntəzəm əməkdaşlıq edən müəssisələr üçün logistik şirkətlər xüsusi saxlama sahələri də təşkil edir [3, s. 24].

Beynəlxalq fəaliyyətlərdə logistik şirkətlər müvafiq ölkənin qanunvericiliyi üzrə ixtisaslaşmalı və müştərilərini gömrük və hüquqi məsələlər barədə məlumatlandırmalıdır. Bu səbəblə logistika sənayesi daşınma, saxlama və gömrük fəaliyyətlərini birlikdə yerinə yetirən, milli və beynəlxalq səviyyədə effektiv şəkildə fəaliyyət göstərən bir sənaye sahəsi kimi qiymətləndirilir.

Turizm və logistika arasındakı əlaqə

Turizm sənayesi çoxşaxəli quruluşuna görə müxtəlif sahələrlə əməkdaşlıq edir. Turistlərin istək və ehtiyaclarından yaranan turizm məhsulu və xidmətləri hər bir ölkə və bölgəyə görə fərqlilik göstərir. Bu ehtiyacların qarşılınması turizm sahəsində fəaliyyət göstərən müəssisələrin əsas hədəflərindəndir. Turistlərə həm məhsul, həm də xidmət təqdim etmək zərurəti, turizm sənayesini logistika sahəsi ilə sıx əməkdaşlığa məcbur edir.

Turist tələbatlarının tez dəyişməsi və fərqlilik göstərməsi, turizm məhsulu və xidmətlərinin dərhal təqdim edilməsini tələb edir. Bu səbəbdən turizm sahəsində fəaliyyət göstərən müəssisələr logistika elementlərindən düzgün istifadə etməli və bu tələblərə sürətli cavab verməlidirlər.

Turizm sahəsində aparılan elmi araşdırmalar nəzərdən keçirildikdə, turizm və təchizat zənciri anlayışlarının birgə istifadə edildiyi müşahidə olunur. Turizm sənayesində təchizat zəncirinə dair elmi işlərin sayı kifayət qədər çoxdur. Bu, turizm və logistika sahələri arasında əlaqənin nə qədər əhəmiyyətli olduğunu göstərir. Buna görə də logistika və təchizat zənciri arasındakı bağ əsas əhəmiyyət daşıyır.

Təchizat zənciri və logistika əlaqəsi

Yuxarıda qeyd olunduğu kimi, turizm sahəsində təchizat zənciri anlayışına tez-tez rast gəlinir. Ona görə də bu anlayışın qısa şəkildə izah olunması mövzunun anlaşılabilirliyi baxımından məqsədəuyğundur. Təchizat zənciri – məhsulların hazır məhsula çevrilməsi, bu məhsulların satış nöqtələrinə və müştərilərə çatdırılması və məlumat axınının səmərələşdirilməsi üçün bir çox biznes proseslərini eyni zamanda əlaqəli şəkildə idarə edən bir sistem kimi tərif olunur.

Təchizat zənciri anlayışının logistika çərçivəsindəki yeri və niyə turizm fəaliyyətlərində istifadə edildiyini izah etmək vacibdir. Təchizat zənciri – satınalma prosesindən son istehlakçıya qədər bütün funksiyaların sistemli şəkildə idarə olunması prosesidir. Turizm sənayesində turistlər son istehlakçı hesab olunduğuna görə, təchizat zəncirinin fasiləsiz və nizamlı şəkildə işləməsi vacibdir.

Logistika elementləri təchizat zəncirinin bir hissəsi kimi qəbul olunur və bu elementlər əsasən məhsul və xidmətin ötürülməsi ilə bağlıdır. Təchizatçılardan tam məsuliyyət götürülərək, məhsul və ya xidmətin ən minimal xərclərlə son istehlakçıya çatdırılması məqsəd qoyulur.

Ancaq müasir dövrdə logistika şirkətləri təchizat zəncirinin yerinə yetirdiyi bütün funksiyaları özləri də həyata keçirirlər. Keçmişdə yalnız daşınma, saxlama və gömrük sahəsində fəaliyyət göstərən logistika şirkətləri bu gün artıq təchizat zənciri funksiyalarını da icra edirlər. Bunun əsas səbəbi müəssisələrin xərcləri azaltmaq və vaxta qənaət etməyi hədəfləməsidir. Xüsusilə rəqabət şəraitində, logistika xərclərini azaldan müəssisələr daha yüksək mənfəət əldə edirlər [6, s. 25].

Logistika və təchizat zənciri anlayışları turizm sənayesində paralel istifadə olunur. Logistika elementi daşınma, anbarlama və gömrük fəaliyyətlərini əhatə etdiyi halda, təchizat zənciri bu anlayışın daha geniş miqyasda bütün mərhələlərini əhatə edir.

Turizmdə logistika və nəqliyyat növləri

Turizm sektorunda həm məhsulların, həm də turistlərin daşınmasında istifadə olunan dəniz logistikası, xüsusilə gəmi turları ilə geniş vüsət almışdır. Bu kontekstdə, turizm məqsədli səyahət edən lüks gəmi turları – yəni kruiz turizmi – ön plana çıxır. Turistlər bu gəmilərdə müxtəlif fəaliyyətlərlə məşğul ola, istirahət edə, əylənə, idmanla məşğul ola və fərqli ölkə və limanları ziyarət edə bilirlər.

Bu gəmilər çox sayda turisti eyni vaxtda qəbul edə bildikləri üçün paket tur formatında təqdim olunur və bir neçə məkana dəniz yolu ilə səfər imkanı yaradır. Bununla yanaşı, sahil bölgələrində təşkil olunan qayıq və ya yaxta turları vasitəsilə yaxın adalara və bölgələrə səfərlər həyata keçirilir. Günübirlik dəniz turları ilə yemək, içki, əyləncə və gəzinti imkanları da təklif olunur.

Dəmir yolu logistikası, quru yolu nəqliyyatına nisbətən daha sürətli və daha geniş daşıma qabiliyyətinə malik olduğu üçün 20-ci əsrin əvvəllərindən etibarən istifadə edilməyə başlanmışdır. İlk zamanlarda daha çox yük və hərbi daşımalar üçün istifadə edilən dəmir yolları, texnologiyanın inkişafı ilə hava və dəniz nəqliyyatı qarşısında cazibəsini nisbətən itirmişdir.

Ancaq turizm sahəsində dəmir yolu nəqliyyatı kütləvi turizmin ilk nəqliyyat vasitəsi olmuşdur. Ucuz olması və bir neçə turistik bölgəyə eyni marşrutla getmək imkanı ilə turistlər üçün əlverişlidir. Bu səbəbdən bir çox ölkədə turistik məqsədli, yeməkli və əyləncəli dəmir yolu marşrutları təşkil olunur. Rahat və münasib qiymətə səyahət imkanı təmin edən bu sistem geniş kütlələrə alternativ turizm imkanı yaradır.

Quru nəqliyyatı bütün sənayelər üçün məhsul və insan daşınmasında əvəzolunmaz elementlərdən biridir. Quru nəqliyyatının uzun zaman tələb etməsinə baxmayaraq, coğrafi şərait və əməliyyat xərclərinə görə geniş şəkildə istifadə olunur. Texnoloji inkişafı baxmayaraq, yol hərəkəti qaydalarına görə zaman qənaəti həmişə mümkün olmur.

Xüsusilə yaxın və orta məsafəli turizm fəaliyyətlərində yol infrastrukturunun inkişafı ilə birlikdə quru nəqliyyatı daha çox üstünlük qazanır. Turistik bölgələr arasında nəqliyyat, yaşayış məntəqələri ilə digər nəqliyyat vasitələri arasındakı bağlantılar quru nəqliyyatı ilə təmin olunur. Hava və dəniz yolu ilə uzaq məsafəyə gələn turistlər, son nöqtəyə çatmaq üçün quru nəqliyyatından istifadə edirlər.

Turizm sektorunda fəaliyyət göstərən səyahət agentlikləri və tur operatorları öz fəaliyyətlərini əsasən quru nəqliyyatı ilə təşkil edirlər. Xüsusilə qonşu ölkələrə və yaxın bölgələrə təşkil olunan avtobus turları buna nümunədir. Bu, həm xərclərin daha münasib olması, həm də logistika baxımından daha əlverişli olması ilə bağlıdır. Eyni zamanda avtomobil icarəsi xidmətləri də turizm sektorunun istifadə etdiyi quru logistikası vasitələrindəndir. Müxtəlif turist məkanları arasında gündəlik transfer xidmətləri də bu yolla həyata keçirilir.

Nəticə

Turizm və logistika sənayesi arasında sıx əməkdaşlıq mövcuddur. Turistlərin sayının artması və turizmdən əldə olunan gəlirlərin yüksəlməsi ölkələri turizm sektoruna sərmayə yatırmağa məcbur etmişdir. İqtisadi şəraitin ağırlaşması və ölkələr arasında rəqabət mühitinin güclənməsi səbəbilə xərc amilləri daha da əhəmiyyət kəsb etməyə başlamışdır. Bu baxımdan, həm ölkələr, həm də müəssisələr üçün logistika fəaliyyətlərinin xərclərinin azaldılması zəruridir. Turizm sənayesində aşağı xərclərin təmin olunması və turist məmnuniyyəti baxımından ən uyğun logistika vasitələrinin istifadəsi xüsusilə önəmlidir.

Turizmdə turistlərin gözləntiləri və ehtiyacları qısa müddətdə bir neçə turistik bölgəni ziyarət etməyə yönəlmişdir. Logistika sektorunda istifadə olunan nəqliyyat vasitələri turizm sahəsində də geniş istifadə olunmaqdadır. Bununla belə, insan davranışları və münasibətləri səyahət seçimlərində fərqliliklər yaradır. Bu səbəbdən, turistlərin tətillərinə və məqsədlərinə uyğun logistika vasitələrinin seçilməsi və istifadəsi vacibdir. Səyahət agentlikləri və tur-operatorlar turizm sektoru ilə logistika sektoru arasında əlaqə quran müəssisələr kimi fəaliyyət göstərirlər. Bu qurumlar həm ölkələr, həm turistlər, həm də digər müəssisələr üçün əhəmiyyətli vasitəçilərdir.

Bundan əlavə, turizm sahəsində fəaliyyət göstərən iaşə və qonaqpərvərlik müəssisələri məhsulların təchizatı və çatdırılması baxımından daim logistika sektoru ilə əməkdaşlıq edirlər. Məhsulların vaxtında və düzgün şəkildə çatdırılması turist məmnuniyyəti üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır. Turistik məhsullar dərhal xidmətlə təmin olunmalıdır. Bu səbəbdən turizm sənayesində düzgün logistika vasitələrinin istifadəsi turizmin davamlılığı baxımından vacibdir.

Turizm sektorunda sistemli və düzgün logistika metodlarının tətbiqi turist tələbatının artmasına və turizmdən əldə olunan gəlirlərin yüksəlməsinə töhfə verir.

Ədəbiyyat

- [1]. İmanov, T.İ. Logistikanın əsasları. Dərslik / T.İ. İmanov, –Bakı: Təhsil NPM, –2005. –474 s.
- [2]. Küçük, O. Lojistik İlkeleri ve Yönetimi / O.Küçük, –Ankara: Seçkin Publishing, –2023. –344 s.
- [3]. Management of Gren Marketing, International Seminar on Business and Information Management / 2. Long, D. Uluslararası Lojistik Küresel Tedarik Zinciri Yönetimi (Translated by: M. Tanyaş, and M. Düzgün). –Ankara: Nobel Publishing, –2012. –416 s.
- [4]. Bowersox, D.J. Logistical Management / D.J.Bowersox, D.J.Closs, –McGraw-Hill College. – 1996. –752 p.

- [5]. İ. Ateş, E. Işık. Türkiye’de lojistik hizmetlerinin gelişiminin ihracattaki büyümeye etkileri
<https://dergipark.org.tr/pub/ebd/issue/4855/66779>
- [6]. Murphy, P. Güncel Lojistik / P.Murphy, M.Knemeyer. (Translated by: Yercan, P. D. and Y. D. Demiroğlu). –Ankara: Nobel Kitap. –2016. –326 s.
- [7]. Coyle, J. Transportation: A Supply Chain Perspective / J.Coyle, R.Novak, B.Gibson [et al.] // 7 Edition, –Cincinnati, USA: South-Western Cengage Learning. –2011. –506 p.

Summary

Tourism logistics: integrated management of transport, supplies and people flow

Isayeva G.Ş.

Keywords: *tourism logistics; supply chain; customer satisfaction; economic significance*

This article examines the interaction between the tourism and logistics sectors, their economic significance, and their practical applications. In recent years, both logistics and tourism have entered a dynamic development phase and have become integrated sectors of activity. In particular, the increase in the number of tourists and the strengthening of international competition have forced countries and enterprises to implement more effective logistics models to reduce costs and increase customer satisfaction.

The article scientifically explains the definition of logistics, its historical development stages, functions and main areas of activity, as well as the concept of supply chain. At the same time, the importance of logistics activities, especially the use of transport vehicles (land, rail, air and sea transport) in the tourism industry is emphasized. Logistics serves the continuous and sustainable development of tourism by ensuring the effective and planned transportation of not only products, but also people. Tourism participants such as travel agencies, tour operators, catering and hospitality enterprises closely cooperate with the logistics sector. The conclusions of the article note that properly selected logistics tools and systematic management methods not only increase tourist satisfaction and profitability, but also strengthen the position of countries in the international tourism market.

Резюме

Логистика туризма: комплексное управление транспортом, поставками и потоками людей

Исаева Г.Ш.

Ключевые слова: *туристическая логистика; цепочка поставок; удовлетворённость клиентов; экономическое значение*

В данной статье рассматривается взаимодействие туристического и логистического секторов, их экономическое значение и практическое применение. В последние годы логистика и туризм вступили в фазу динамичного развития и стали интегрированными сферами деятельности. В частности, рост числа туристов и усиление международной конкуренции вынуждают страны и предприятия внедрять более эффективные логистические модели для снижения затрат и повышения удовлетворенности клиентов.

В статье научно обосновано определение логистики, этапы ее исторического развития, функции и основные направления деятельности, а также понятие цепи поставок. При этом подчеркивается важность логистической деятельности, особенно использования транспортных средств (наземного, железнодорожного, воздушного и морского транспорта) в туристической индустрии. Логистика служит непрерывному и устойчивому развитию туризма, обеспечивая эффективную и плановую перевозку не только продуктов, но и людей. Участники туризма, такие как туристические агентства, туроператоры, предприятия общественного питания и гостеприимства, тесно сотрудничают с логистическим сектором. В выводах статьи отмечается, что правильно подобранные логистические инструменты и системные методы управления не только повышают удовлетворенность туристов и прибыльность, но и укрепляют позиции стран на международном туристическом рынке.